

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu

24. Dönem 2. Yasama Yılı
2012

Rapor, Komisyonun
19.04.2012 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ANKARA ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIC

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR, İstanbul Milletvekili Atila KAYA ve Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKCÜ'den oluşan bir Alt Komisyon kurmuştur. Alt Komisyon 30.03.2012 tarihli 5'inci toplantısında gerçekleştireceği çalışma kapsamında, Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme yapmaya karar vermiştir.

03.04.2012 tarihinde Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemede bulunan Heyet; Komisyon Başkanı ve Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN, Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, İstanbul Milletvekili Atila KAYA ve Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKCÜ'den oluşmuştur. Heyete, Komisyon Uzmanı Fazlı PEHLİVAN ile Komisyon Uzman Yardımcısı Abdussamed SİĞİRTMAÇ eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı “İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu” nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle incelemelerde bulunabilir.

İncelemelerin amacı, ceza infaz kurumlarında ve eğitimevlerinde çocukların içinde bulunduğu şartları yerinde görerek eksiklikleri tespit etmek, topluma kazandırılmaları ve iyi yetiştirilmeleri için alınması gereken önlemleri saptamak ve mevzuat uygulamasını inceleyerek gerektiğinde yasal değişiklik için girişimde bulunmaktır.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon, incelemede bulunduğu Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun yöneticileri ve personeli ile görüşmüş, Kurum hakkında brifing almıştır. Yapılan bilgilendirmede, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nden bir yetkili de

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

bulunmuştur. Bilgilendirme akabinde Kurumda gözlemlerde bulunulmuş; çocuk tutuklu ve hükümlülerle görüşülmüştür.

IV. İNCELEMELER

1 Kurum İdaresi Tarafından Komisyonumuza Yapılan Bilgilendirme

Kurum Müdürünün makamında yapılan bilgilendirmede Kurum 2'nci müdürü, sosyal hizmet uzmanı ile kurum öğretmeni de yer almıştır.

- Kurumun toplam kapasitesi 324 kişiliktir. Kurumdaki çocuk ve genç sayısı 230 kişidir. Bunların toplam 23'ü hükümlü; 207'si ise tutuklu statüsündedir.
- Toplam 210 personelin görev yaptığı kurumda, 4 öğretmen, 6 sosyal hizmet uzmanı ve 2 psikolog ve 1 sağlık memuru görev yapmaktadır.
- Çocuk tutukluların ya da çocuk eğitim evlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarında nakillerine karar verilen 12-18 yaş grubu çocuklar ile cezanın infazına başlandığı tarihte 18 yaşını bitirmiş olup da 21 yaşını doldurmamış genç hükümlülerin barındırıldığı, firara karşı engelleri olan iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan eğitim ve öğretime dayalı bir kurumdur.
- 12-18 yaş grubu çocuklar cinsiyetleri ve fiziki gelişim durumları göz önüne alınarak kurumun ayrı ayrı bölümlerinde barındırılmaktadır. Kurumun toplam alanı 62.000 m² olup; A, B, C ve D blokları olmak üzere toplam 4 blok bulunmaktadır; A, B ve C bloklarında Tutuklu/Hükümlü çocuk ve gençler barındırılmakta olup; D blok idari birimler, sosyal, sportif ve eğitim alanlarından oluşmaktadır.
- Kurumda bulunan 36 adet koğuş 1' er kişilik 9'ar odadan oluşmaktadır; ayrıca 2 geçici, 2 özürlü ve 10 müşahede odası bulunmaktadır.
- Kurumda çocuk ve gençlerin tedavi ve sağlık bakımları amacıyla; diş hekimi odası, doktor odası, doktor odalarının yanında çocuk ve gençler için ayrı ayrı olmak üzere 4'er kişilik revir koğuşu bulunmaktadır.
- Kurumda yer alan psiko-sosyal yardım servisi bireysel görüşmeler ve aile görüşmeleri yardımıyla çocuk ve gençlerin sorunlarıyla uzman kişiler yardımıyla ilgilenilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2011 yılında çocuk ve gençlerle toplam 2235 bireysel görüşme ve 3720 aile görüşmesi yapılmıştır.

- Çocuk ve gençlerin meslek sahibi yapılması amacıyla terzilik, metal şekillendiriciliği, bakır işlemeciliği, resim, tesisatçılık, kaynakçılık, ilkyardım, kuaförlük, takı tasarımı, bahçıvanlık, dikiş makineci kursu gibi iş ve meslek kursları verilmektedir. Yapılan meslek edindirme faaliyetleri sonucunda katılanlara sertifika verilmektedir. 2011 yılında iş ve meslek kurslarına katılan toplam çocuk ve genç sayısı 392 kişidir. Bunlardan kursları tamamlayıp belge alan çocuk ve genç sayısı toplam 165 kişidir.
- Ayrıca sosyal faaliyetler kapsamında hentbol, basketbol, badminton, kursu gibi sportif kurslar düzenlenmektedir. Kontrol merkezinden yapılan merkezi yayınla 25 televizyon kanalı, 5 radyo kanalı, 1 dvd-vcd yayın kanalı, 1 cd müzik yayın kanalı bulunmakta, Yayınlar 08.00-24.00 arası izlettirilmekte ve dinlettirilmektedir.
- Mevcut çocuk ve gençlerden okuma yazma bilmeyenlerin sayısı 32 kişidir. Diğer yandan halen Kurumda okuma-yazma bilmeyen toplam 8 çocuk veya gencin katıldığı devam eden okuma-yazma kursu bulunmaktadır. Eğitim faaliyetleri açısından toplam 89 çocuk veya genç açıköğretim ve örgün öğretim kurumlarına devam etmektedir. Bunların 35'i açık ilköğretime, 30'u açık liseye, 24'ü ise örgün eğitime devam etmektedir.
- Kurumda 6219 üzerinde kitaptan oluşan bir kütüphane bulunmaktadır. Çocuk ve gençler haftada 1 kez 90 dakika kütüphaneyi ziyaret edip odalarına okumak üzere ödünç kitap alabilmektedirler.
- Kurumda tanıtma, yönlendirme, izleme ve değerlendirme faaliyetleri ve sosyal destek ve koordinasyon faaliyetleri yapılmaktadır. Kurumda ayrıca grup çalışmalarıyla Öfke Kontrol Programı Kişisel Gelişim Programı, İyiye Doğru Öfke Kontrol Programı, Etkin Hükümlü Yönetim Programı, BİP (Bireyselleştirilmiş İyileştirme Programı), ARDEF (Araştırma Değerlendirme Formu), Grup Liderliği Eğitimi, Avrupa Ceza İnfaz Kuralları eğitimi gibi eğitim ve programlar uygulanmaktadır. 2011 yılında toplam 121 grup çalışması yapılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- UNICEF ile birlikte yürütülen etkin hükümlü yönetimi programı (BİSİS) ve grup liderliği – iyileştirme faaliyetleri kapsamında toplamda 12 çocuk koğuşunda değişiklik gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede fiziki iyileştirmeler ve grup liderliği uygulaması faaliyete geçirilmiştir.
- Grup Lideri Tanımı ve Görevleri

Tanımı:

Hükümlü-tutukluların ortak yaşam alanlarında birebir görev yaparak, onların asayiş ve güvenliğini sağlayan, ortak yaşam alanı içerisinde çeşitli aktivitelerde bulunarak, hükümlü-tutuklu çocukların psiko-sosyal servisi, eğitim birimi, infaz, sağlık problemleri gibi her türlü problemleriyle ilgilenip bunları raporlayan, tüm birimlerle koordineli bir şekilde çalışarak koğuşlarda bulunan hükümlü-tutuklu çocukların güvenlerini kazanan, çocukların kendisine güven duyduğu, her türlü problemini rahatlıkla paylaşabildiği, çocukların infazlarından sonraki hayatlarında bile örnek alabileceği şekilde koğuş içinde görev yapan personele “*Grup Lideri*” denilmektedir.

Görevleri:

- Koğuş içi tertip ve düzeni sağlamak.
- Eğitim birimi ile koordineli çalışarak okuma-yazma kurslarına katılımı sağlamak.
- Psiko-sosyal servisi ile birlikte çalışarak desteğe ihtiyacı olanları tespit etmek.
- Ziyareti veya parası gelmeyen çocukları tespit ederek psiko-sosyal servisine bu yönde bilgi vermek.
- Kimsesiz çocukları tespit ederek sosyal hizmetler çocuk esirgeme kurumuna irtibata geçilmesi için durum raporu hazırlamak.
- İdari birimlerle koordineli çalışarak çocukların taleplerini zamanında yerine getirilmesini sağlamak.
- Çocukların sıkıntılarını dinleyerek gerekli ikaz ve uyarıları yaparak çözmeye çalışmak.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Her çocuk için gözlenen durumu ve olağanüstü durumları rapor etmek ve günlük değerlendirme yaparak koğuş defterlerine ve elektronik ortama gerekli bilgileri not etmek.
- Çocukların iş meslek ve sportif kurslara düzenli olarak devam etmelerini sağlamak.
- Çocuklarla koğuş içerisinde çeşitli etkinlikler düzenleyerek ödüllendirme yöntemi ile kuruma uyumunu kolaylaştırmak.

2 Kurumda Gerçekleştirilen Görüşme ve Gözlemler

2.1 Derslikler ve Diğer Faaliyet Alanlarındaki Gözlemler

İncelenen dersliklerde İŞ-KUR’la ortaklaşa bir şekilde bilgisayar kurslarının verildiği görülmüştür. Yine İŞ-KUR’la birlikte gerçekleştirilen Kurumdaki diğer kurslar şunlardır: elektrik, boya badana, sıhhi tesisat ve soğuk kaynak. Kurumdaki kitaplıkların bu atölyelerde yapıldığı öğrenilmiştir.

Diğer bir derslikte ise, Halk Eğitim Merkezleriyle ortaklaşa bir şekilde faaliyete geçirilen takı tasarımı atölyesinde çocuklar boncuklardan tasarımlar yaparken görülmüştür. Yine Halk Eğitim Merkezinin katkılarıyla ahşap boyama ve el sanatları kurslarının verildiği öğrenilmiştir.

İnceleme esnasında ziyaret edilen diğer dersliklerdeki kurslar şöyledir: Okuma-yazma kursu, dikiş kursu ve bahçıvanlık kursu. Bunların dışında çocukların çalıştığı hobi bahçelerinde çeşitli ürünlerin yetiştirildiği öğrenilmiştir.

İnceleme sırasında bazı dersliklerde sosyal hizmet uzmanı ve psikologların çocuklarla birebir görüştüğü ve grup çalışmaları gerçekleştirdiği görülmüştür. Birebir gerçekleştirilen görüşmelerin çocukları daha iyi tanımaya yönelik yapıldığı öğrenilmiştir. Grup çalışmalarında ise, madde bağımlılığının zararları ve diğer rehabilite edici konuların işlendiği çocukların tahliye sonrasına hazırlandığı öğrenilmiştir.

Dersliklerde ve diğer faaliyet alanlarında görüşülen çocukların içinde Pozantı’daki Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu’ndan gelen çocuklar da bulunmaktaydı. Bu çocuklar Pozantı’yla karşılaştırıldığında buldukları yerin “süper” olduğunu, tek sorunlarının ailelerinden uzak kalmanın olduğunu söylemişlerdir. Açık görüşün gerçekleştirildiği yerde aileleri bir araya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

gelen çocuklarla da görüşülmüştür. Çocuklar ve aileleri Kurumdan herhangi bir sorunlarının olmadığını bir an önce birbirlerine kavuşmayı beklediklerini ifade etmişlerdir.

2.2 Koşu ve Ünitelerde Gerçekleştirilen Gözlemler

Yapılan incelemede 9 kişiden oluşan koşu alanlarının başlarında grup liderlerinin olduğu ve her çocuğun ayrı odasının bulunduğu 9 kişilik ünitelere dönüştürüldüğü öğrenilmiştir. Bu konuda hâlihazırda 12 koşunun üniteye dönüştürüldüğü diğer koşu alanlarının da 2012 yılı içinde üniteye dönüştürüleceği öğrenilmiştir.

Ünitelerin ortak yaşam alanlarında 9 kişilik çocuğun kullanımına verilmiş satranç takımı, masa tenisi, oturulacak yeri deri kaplamalı metal oturma grubu, buzdolabı, çamaşır makinası ve duvarlara monte edilmiş LCD TV olduğu görülmüştür. Ünitelerin havalandırma bahçesinde ise, voleybol ve basketbol oynama alanlarının oluşturulduğuna şahit olunmuştur. Ayrıca havalandırma bahçelerini yukarıdan çevreleyen tel örgülerinin kaldırılarak kameraların yerleştirildiği gözlemlenmiştir.

Çocukların istediklerinde yalnız kalma imkânlarına sahip olduğu ve bu amaçla kendi odalarını kullanabildikleri öğrenilmiştir. Çocuk odalarında kameranın bulunmadığı ve diyafon sayesinde dışarıyla iletişimin sağlanabildiği görülmüştür. Diyafon sistemi haricinde, odalarda wc, duş ve lavabo ile kitaplık ve çalışma masası olduğu görülmüştür. Odaların ve ortak yaşam alanlarının temiz ve tertipli olduğu gözlemlenmiştir.

Gezilen ünitelerin birinde grup liderleri ile çocukların birlikte basketbol maçı yaptıkları görülmüştür.

Koşu alanlarında Kurum idaresinden herhangi bir görevli olmaksızın çocuklarla görüşmelerde bulunulmuştur. Görüşülen çocuklar idareden ve kurumdan herhangi bir şikâyetlerinin olmadığını, her şeyin çok güzel olduğunu beyan etmişlerdir.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUC

1. İncelemede bulunulan ceza infaz kurumunun bir cezaevinden çok eğitim birimi gibi çalışıyor olması Komisyon tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.
2. Görüşmede bulunulan çocukların özgüvenlerinin yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca yöneltilen soruların çocuklar tarafından açık ve net bir şekilde yanıtlandığına şahit

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olunmuştur. Bunlar hususlar çocukların baskıya maruz kalmadığının kanıtı olarak değerlendirilmiştir.

3. Pozantı'dan nakledilen çocukların Kuruma uyum sağlamış oldukları gözlenmiş; yapılan görüşmelerde ailelerine uzaklık haricinde herhangi bir sorunlarının olmadığı öğrenilmiştir.
4. Personel sayısı ile çocuk sayısının hemen hemen eşit olduğu, tutuklu ve hükümlü çocukların her türlü ihtiyaçlarıyla çok yakından ilgilenildiği görülmüştür.
5. Ünitelerdeki her çocuğun kendine ait odasının olmasının ve bu odalara istem dışı girişlerin önlenemesinin pek çok suistimalin önüne geçebileceği değerlendirilmiştir.
6. Grup liderliği uygulamasının geliştirilerek yaygınlaştırılmasından memnuniyet duyulacaktır.
7. Kurumda kapasite fazlası tutuklu ve hükümlünün barındırılmıyor olması memnuniyetle karşılanmıştır.
8. Cezaevi idaresi ve personelinin çocuklara karşı yapıcı tutum ve davranışları takdirle karşılanmıştır.

Murat YILDIRIM

Çorum Mv. Alt Komisyon Başkanı

İncelemeye Katılmadı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Mv.

Ahmet Salih DAL

Kilis Mv.

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Mv.

İncelemeye Katılmadı

Malik Ecdar ÖZDEMİR

Sivas Mv.

Atila KAYA

İstanbul Mv.

Ertuğrul KÜRKCÜ

Mersin Mv.

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr